č. 248 Únor 2026 *možno nalézt též na http://hlubucek.net* **Jen pro vnitřní potřebu OIS!**

OIS OVINY

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS **Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996**

Slovo úvodem

Leden s únorem bývají nejchladnější měsíce roku, což nám potvrdil i ten letošní. Připomněl nám, že dobu ledovou bychom asi nepřežili. Když tyto měsíce přečkáme, bude už jen lépe. Jistě jsou však i lidé, kteří se na tyto měsíce těší celý rok. Já však mezi ně nepatřím. Jsem *letňák*, nebo spíše přívrženec pozdního jara a končícího léta. Nedovedu si užívat, když mi ledový vítr fičí do tváří.

Jistě pohled na krajinu posypanou prašanem a ozářenou sluncem je krásný, ale nejhezčí je přes okno horské chaty s šálkem grogu nebo na obrazovce s velkým rozlišením. Příroda potřebuje oddech před jarním pučením a mrazy musí zařadit mezi škůdci. Jen by to měly zvládnout rychle. Únor nám nabídne i *chléb a hry* ve formě zimní olympiády. Že by v jejím průběhu utichly i zbraně v souladu se starověkou tradicí, je málo pravděpodobné. Tak aspoň děti si ho užijí ve formě klouzaček, sáňkovaček a koulovaček.

Motto

„Nejdéle trvá cesta, na kterou se nikdy nevypravíte“

Z citátů, reklam, inzerátů a…

„Úspěch civilizace závisí na správném poměru individuální svobody a kolektivní odpovědnosti. Převážení na jednu nebo druhou stranu znamená buď chaos bezpráví nebo bezčasí totality.“

„Buď ty, kdo řídí den, nebo den řídí tebe.“

„Uč se, jako bys měl žít navždy, žij, jako bys měl zemřít zítra.“ *Mahatma Gandhi*

Víte, že?

- Tis je jedovatý jehličnan obsahující alkaloid taxin. Používal se k vyvolání potratů a byl důvodem mnohých otrav. Někteří živočichové, jako jeleni, daňci nebo ovce zelené části tisu požírají bez úhony, ale jiní, jako koně, skot, psi a lidé se jimi otráví. Zralé nejedovaté plody požírají ptáci a nestrávená semena pak šíří do okolí. Obdobně i jezevci.
- Spintronika - rozměry klasických polovodičových elementů už narážejí na své fyzikální limity. Ale ukazuje se, že ještě níže nám dovolí jít spintronické elementy, fungující jako tranzistor jen s dvěma elektrodami, využívající magnetických vlastností elektronu a hlavně jeho spinu.
- Na světě je 600 tisíc jedovatých živočichů, kteří ročně zahubí asi 100 tisíc lidí a 300 tisícům způsobí trvalé újmy. Nejvíce jedovatých hadů žije v Austrálii.
- Moře a oceány zabírají 71% zemského povrchu a objemem dominují nad souší ještě výrazněji. Přesto se dtrivá většina biomasy nachází na pevnině, kde se v ní váže 470 miliard tun uhlíku. V mořských formách je jen 6 miliard tun. Eostliny vládnou souším, živočichové mořím. V lidstvu je obsaženo 60 milionů tun uhlíku, ve volně žijících savcích pak 7 milionů a ve volně žijících opeřencích 2 milony. Naopak domácí zvířata obsahují 100 milionů tun uhlíku. Člověkemm chovaná kuřata váží třikrát více než všichni volně žijící ptáci světa dohromady.

Zajímavé úlohy

Do Evropy přinesl nulu Leonardo Pisánský (Fibonacci) v díle *Liber Abaci* (Kniha o abaku) z roku 1202. Fibonacci píše: „devět indických obrazců jsou 9 8 7 6 5 4 3 2 1. Pomocí těchto obrazců a znaku 0, který Arabové nazývají *zephirum*, lze zapsat jakékoliv číslo“. Používání nuly v matematických úkonech se brzy stalo pro italské kupce a bankéře nezbytností a Itálie se stala vzorem pro celý finanční svět. Navzdory prokázané užitečnosti zůstávala však nula v křesťanském světě ještě dlouho něčím záhadným či dokonce podezřelým. Vznikla v Indii, odkud ji převzali Arabové. *dle netu*

Peripetie odlišného názoru

Odlišný názor je, když si s někým povídáme a zjistíme, že on se na dané téma dívá úplně jinak. V tu chvíli se cítíme frustrováni, nepochopeni. Často reagujeme emočně. Jak si může myslet takovou věc. Považoval jsem ho dosud za normálního, rozumného člověka. Může dojít k narušení vztahu, pokud jde o citlivá témata (politika, víra, výchova). Místo dialogu může vzniknout monolog nebo konfrontace. Odlišný názor bez ochoty naslouchat vede k uzavření druhé strany. Submisivnější lidé se mohou bát vyjádřit odlišný názor, aby neztratili respekt, přátelství nebo důvěru.

Ještě delikátnější je, pokud se jedná o jiný názor vůči společenskému mainstreamu. Odlišný názor může být vnímán jako „divný“, „nebezpečný“ nebo „konspirační“, což vede k marginalizaci nebo zesměšnění, a vyvolává na vás tlak. V profesním nebo veřejném prostoru může být odlišný názor považován za nekompetentní nebo neinformovaný, i když je podložený. Média, algoritmy veřejných sítí a instituce mohou odlišné názory potlačovat. Lidé se pak sami omezují, aby se vyhnuli konfliktu nebo sankcím. U některých politizovaných témat může dokonce hrozit právní postih. Klasickým případem je nedávné vláčení po soudech učitelky Bednářové, a nakonec její odsouzení.

Odlišný názor může být automaticky zařazen do „opačného tábora“, což komplikuje nuance a vede k zjednodušování komplexních témat. Už nejde o střet názorů, ale o nálepkování.

Jak bychom tedy měli reagovat, když se setkáme s opačným názorem? Zhluboka se nadechnout a v duchu počítat do deseti. Pak si rozmyslet, zda stojí za to jít do konfrontace. Většinou nestojí. Máte jen malou šanci dotyčného svými argumenty přimět k změně názoru. Zkuste se nejprve zamyslet nad tím, proč si to myslí? Vede ho k tomu jeho zkušenost? Když se snažíme pochopit, odkud ten názor přichází, často zjistíme, že za tím je nějaká událost, strach nebo hodnota, která nám třeba dává jistý smysl. Nemělo by to asi ale dopadnout tak, že přesvědčí on nás. Měli bychom svůj názor hájit, ale důstojně. Vždy zvažujte, zda je ten názor tak pevný a zda je důležitější než přátelství s diskutérem.

Hádky vznikají většinou ne kvůli vlastním rozdílným názorům, ale kvůli tónu, neochotě naslouchat nebo pocitu, že tě někdo shazuje. Takže klíč je: buďme zvědaví, ne útoční. A když už se to začne vyhrocovat, někdy je lepší říct „pojďme to nechat být“ než se snažit vyhrát. Možná nejlepší je říct víš, já si myslím něco úplně jiného, ale nebudeme kvůli tomu ohrožovat náš vztah. Asi k tomu máš své důvody. Mějte na paměti to, že když má někdo jiný názor není to zločin – je to jeho právo, byť je ten názor sebedivnější. U obskurních názorů typu, že je Země placatá či středem vesmíru si jen povzdechneme, ale základní, zejména politické názory mají tendenci nás dráždit, jako rudý hadr býka.

Problém je u společenských témat. Příroda nám umožňuje objektivní pravdu často změřit, ale velká řada témat je nejednoznačných a tam se uplatňuje jejich subjektivní povaha. Místo znalosti nastupuje víra.

Jaká jsou dnes typická konfrontační témata? Od méně závažných, jako názory na očkování, alternativní medicínu, umělou inteligenci a její vliv na nás, gender, identitu a inkluzi, až po výbušná jako zelené cíle EU, válka na Ukrajině či události na středním východě. A také Babiš či Fiala?

Každý z nás má nějaký ten „odlišný názor“ a podle naturelu ho buď skrývá nebo naopak hlásá. Buďme tolerantní k opačným názorům. Jsou přirozené. Kdyby si všichni mysleli totéž nebylo by to dobře. Mezi přirozenou jednotou a totalitní společností je jen úzká hranice.

Vždy se snažme najít společné body a přijatelná východiska, na kterých se shodneme a která nás posunou vpřed. V politice i osobním životě. Není to lehké. Tak ať se vám to daří.

Proč mají mořští živočichové tak silný jed?

Nejjedovatější mořští živočichové jsou tak nebezpeční proto, že jejich jed je evoluční zbraň – slouží k obraně před predátory i k rychlému paralyzování kořisti. V oceánech, kde je konkurence obrovská, se vyvinuly extrémně účinné toxiny, které působí na nervový systém, srdce nebo svaly člověka i jiných živočichů. V moři je obrovská konkurence o potravu. Malí a zranitelní tvorové si vyvinuli jed jako obranný mechanismus proti predátorům. Některé druhy, jako kuželovky nebo mořští hadi, používají jed k okamžitému paralyzování ryb, aby jim neunikly.

Mořské toxiny jsou často neurotoxiny (ochromují nervový systém), kardiotoxiny (poškozují srdce) nebo myotoxiny (ničí svalovou tkáň). Proto jsou účinky tak rychlé a smrtící. *Čtyřhranka Fleckerova* (Chironex fleckeri) - medúza z australských vod, jejíž jed dokáže zabít až 60 lidí. Obsahuje extrémně silný kardiotoxin. *Irukandji medúza* – velmi malá, ale její jed způsobuje tzv. Irukandji syndrom – nesnesitelné bolesti, svalové křeče, selhání orgánů. *Kuželovky* (cone snails) - mořští plži, kteří vystřelují jedové harpuny. Jejich neurotoxiny blokují nervové signály a mohou způsobit smrt ochrnutím dýchacích svalů. *Mořští hadi* – produkují jed několikanásobně silnější než kobry. Používají ho k lovu ryb. *Kamenáč* (stonefish) - ryba s jedovatými ostny, která se maskuje na dně. Její jed způsobuje extrémní bolest a může být smrtelný.

U většiny mořských toxinů neexistuje specifická léčba a lékaři mohou jen tlumit příznaky. Neurotoxiny působí během sekund až minut, což ztěžuje záchranu. Tito tvorové bývají malí, dobře maskovaní a kontakt s nimi je často nechtěný (např. šlápnutí na kamenáče). Tak buďte opatrní při dovolené u moře. *z netu*

Únor v historii

2. únor: 1993 – Václav Havel se stal prvním českým prezidentem.

3. únor: 1945 – Letectvo USA provedlo nálet na Berlín. Zahynulo 22 000 lidí. 1966 – Na Měsíci přistála sovětská Luna 9. 1969 – Jásir Arafat byl jmenován vůdcem Organizace pro osvobození Palestiny.

7. únor: 1311 – Jan Lucemburský byl korunován českým králem, Eliška Přemyslovna českou královnou. 1477 – V Praze se měla konat svatba krále Vladislava II. Jagellonského s Barborou z rodu Hohenzollernů, ale poté, co Matyáš Korvín Barboře odepřel slezské knížectví, ztratil Vladislav II. o nevěstu zájem.

11. únor: 1929 – podpisem Lateránských smluv mezi Itálií a Svatým stolcem vznikl Městský stát Vatikán. 1938 – Britská rozhlasová a televizní společnost BBC uvedla první vědeckofantastický televizní pořad – adaptaci části hry Karla Čapka R. U. R. 1941 – RAF podnikla nálet na Hannover.

16. únor: 1918 – Ve Vilniusu vyhlášena nezávislost Litvy. 1923 – Howard Carter odpečetil Tutanchamonovu hrobku. 1945 – Začala bitva o Iwodžimu, jedna z důležitých bitev druhé světové války. 1959 – Fidel Castro se stal po svržení prezidenta Batisty politickým vůdcem Kuby.

18. únor: 1769 – Marie Terezie vydala nový hrdelní zákon, jimž se zapovídaly středověké tresty mučení. 1937 – Československá vláda vydala Program národnostní politiky. 1952 – Z bran továrny Praga v pražských Vysočanech vyjel první prototyp legendární "vejtřasky" (V3S).

27. únor: 1933 – Požár Říšského sněmu – Reichstagu. 1942 – Američané utrpěli v průběhu druhé světové války zdrcující porážku od japonské flotily v bitvě v Jávském moři. 1964 – Italská vláda požádala o pomoc

při záchraně šikmé věže v Pise. 2015 – V Moskvě byl zastřelen ruský opoziční politik Boris Němcov.

dle netu

Kolik bylo dob ledových?

Na Zemi proběhlo celkem pět hlavních dob ledových. V rámci poslední z nich (kvartérní doby ledové) se pak střídalo mnoho kratších glaciálů a interglaciálů, takže ledovcové období nebylo jediné, ale cyklické. Takže jich bylo opravdu hodně. Častěji jsme mrzli, než se vyhřívali.

Huronská, před 2,4–2,1 miliardami let, Jedna z nejstarších známých dob ledových, souvisela s poklesem oxidu uhličitého.

Sturtická, před 720–660 miliony let, Součást tzv. „Snowball Earth“, kdy byla Země téměř celá pokryta ledem.

Marinoanská, před 650–635 miliony let, Další extrémní zalednění, navazující na sturtickou.

Karoo (Permo-karbonská), před 360–260 miliony let, Vázaná na vznik superkontinentu Pangea, rozsáhlé ledovce v jižní polokouli.

Kvartérní *(současná)*, od 2,58 milionu let do současnosti, Střídání glaciálů (dob ledových) a interglaciálů (teplejších období). Žijeme v interglaciálu po posledním glaciálu (Weichsel/ Würm).

Ve čtvrtohorní době ledové (kvartéru) proběhlo přibližně 8–10 velkých střídání glaciálů a interglaciálů za posledních 740 000 let, a celkově desítky cyklů od jejího počátku před 2,58 milionu let. Průměrná délka interglaciálu je zhruba 10 000–20 000 let. To znamená, že teplé meziledové období, ve kterém žijeme (holocén), je už dnes na horní hranici typické délky. Neměli bychom se tedy spíše chystat na dobu ledovou?

s pomocí AI

Únor pod olympijskými kruhy

Tento měsíc se od 6. do 22. února konají XXV. zimní olympijské hry v italských městech Miláně a Cortině d'Ampezzo. Jistě budeme opět u TV fandit hokejistům, biatlonistům a Ester Ledecké. Já mám rád i curling, což jsou takové klouzavé šachy na ledě. Program soutěží je tak rozsáhlý, že si každý najde to svoje.

Nekorektní přirovnání

Když ji uviděl, jeho chytré hodinky mu automaticky změřily puls a chytrá bankovní aplikace zablokovala kartu.

Ateisté ho přímo zbožňovali.

Je zakázáno dotýkat se žen i na zem spadlých?

Měla sukni tak krátkou, že sotva začínala.

Všechno, co měl v hlavě, mu koukalo z očí.

Byl jsem utahanej, jak šňůrka od splachovadla.

Každý obrázek skrývá jedno české přísloví.

Já jich poznal jen osm.

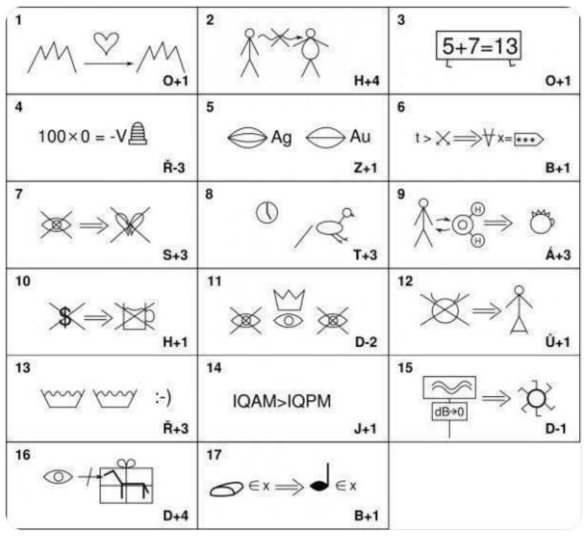

z netu

Závaží minulosti

Říká se, že minulost ovlivňuje budoucnost. No jistě – zkuste si zapomenout heslo k e-mailu a uvidíte, jak rychle se vaše budoucnost smrskne na nekonečné klikání na „Zapomněli jste heslo?“. Blockchain je na tom ještě lépe: tam se minulost zapisuje tak pevně, že i vaše nejhloupější transakce zůstane navždy jako památník finanční negramotnosti. Evoluce to má podobně – jednou si příroda vymyslela slepé střevo a od té doby ho nosíme jako relikvii, i když už dávno nevíme proč.

Minulost je prostě jako ten kamarád, který se nikdy neodstěhuje – pořád vám sedí na gauči, připomíná trapné historky z mládí a občas vám zničí rande. Přítomnost se tváří, že je nezávislá, ale ve skutečnosti jen improvizuje na základě scénáře, který jí minulost podstrčila. A budoucnost? Ta je jako puberťák – myslí si, že bude úplně jiná, ale nakonec skončí s geny po rodičích a dluhy po předcích.

Když se podíváme do historie, vidíme, že lidstvo se učí z chyb… jen aby je zopakovalo v trochu jiné barvě. Války, krize, omyly – všechno se vrací jako módní trendy. Minulost je tedy nejen učitel, ale i stand-up komik, který nám neustále servíruje reprízy starých gagů. A my se smějeme, brečíme, a pak to celé hrajeme znovu.

Takže ano, minulost ovlivňuje budoucnost. Ale možná je to spíš sitcom než tragédie – nekonečný seriál, kde se postavy mění, kulisy přestavují, ale pointa zůstává stejná: co uděláme dnes, bude zítra archivováno, připomenuto a pravděpodobně zesměšněno.

s přispěním AI

Grónsko

Tím, že Donald Trump tak zpopularizoval Grónsko neškodí si o něm něco říct. Je největším ostrovem o rozloze 2 166 00 km^2. Je tedy větší než Německo, Francie, Polsko, Španělsko a Itálie dohromady! Mate nás zmenšující se projekce map v arktických oblastech. Je spjato s Dánskem a Norskem přes tisíc let. Původně zde byly kolonie osadníků z Islandu, ale ty zanikly. Obyvatelstvem jsou Inuité. Je jich tam jen 56 836 obyvatel. Hlavním městem je Nuuk na JZ pobřeží s 19 604 obyvateli. Tři čtvrtiny Grónska pokrývá jediný stálý ledový příkrov mimo Antarktidu.

Trumpovi úředníci opakovaně poukazují na nerostné bohatství Grónska jako na důvod pro kontrolu ze strany USA. Odhaduje se, že ostrov obsahuje 36–42 milionů tun oxidů vzácných zemin, což je potenciálně druhá největší zásoba na světě hned po Číně. Vzhledem k tomu, že globální trh s prvky vzácných zemin by měl v roce 2026 dosáhnout hodnoty 7,6 miliardy dolarů a Čína kontroluje 69 procent produkce, zajištění alternativních zdrojů se jeví jako strategicky rozumný nápad. Grónsko je považováno za oblast s ložisky ropy a zemního plynu, zejména na moři. Tyto rezervy ale zůstávají většinou nevyužité a průzkum těžby ropy od roku 2021 omezují nebo prakticky nedovolují environmentální zájmy. Grónsko má významné zásoby, grafitu (anody lithiových baterií), lithia, uranu, zinku, olova, stříbra a železa. Niob, tantal, molybden a další. Náklady na infrastrukturu tuto výzvu ještě zhoršují. Grónsko nemá prakticky žádné silnice spojující jeho osady, které se často nacházejí na malých ostrovech nebo odlehlých pobřežních výběžcích. Využití a těžba by si vyžádaly několik dekád.

Do Grónska se pokoušeli ekonomicky proniknout i Číňané. S rozmrznutím námořní cesty severním ledovým oceánem, která významně zkrátí cestu zboží do a z Asie, jeho význam jen poroste. Kritická je ovšem role bezpečnostní, protože přes Grónsko vedou nejkratší dráhy balistických raket mezi Ruskem a USA. Tak uvidíme… *s pomocí netu*

Bohužel

Fyzikální zákony nelze obcházet, voda do kopce sama nepoteče a led vodu neohřeje. Ono ale nelze obcházet ani zákony sociální a evoluční, kdy agilnější druh střídá ten zpohodlnělý. Naše současná civilizace jeví všechny znaky úpadku. Libuje si jen v negativních zprávách, literární hrdinové jsou z okraje společnosti, pravda se relativizuje a zaměňuje za názor. Základní společenství muže a ženy – rodina – je nahrazováno plejádou možných pohlaví a podpohlaví. Zabýváme se bizarnostmi. Politická korektnost mění realitu, a státy podporují i penězi různé – *izmy*. Upnuli jsme se na zelené náboženství. Skutečný problém, přelidnění planety, se skrývá za řadu pseudoproblémů. Virtuální realita a drogy nahrazují tu skutečnou. Narůstá zbytečná a neúčinná byrokracie. Zpohodlněli jsme a tloustneme. Kdo by dnes šel dobrovolně bránit svou zem, jako naši předkové ještě před necelými sto lety? Svou zem znamená i svou ženu a děti, rodiče. Svůj styl života. Jistě byste dokázali jmenovat další příznaky našeho pádu.

Prostě tu vegetujeme bez nějaké sjednocující myšlenky, vize. To by samo o sobě ještě nevadilo. Ale najednou přichází jiné etnikum z různých částí světa, které tu sjednocující vizi má a neztratilo ještě přírodní instinkty. Říká, vy se s námi o své bohatství rozdělíte, a my vás postupně nahradíme. A co na to naše společnost? Někteří jim tleskají a vítají multikulturalizmus, dalším je to jedno a jen menšina bije na poplach. Dříve si každá tlupa hájila své teritorium a majetek, dnes se toto základní evoluční pravidlo považuje za přežitek.

A já jsem si s hrůzou uvědomil, že je to vše zákonité a že my pouze naplňujeme obecně platné evoluční teze. Že padáme do této pasti jako do bažiny a sotva nám kdo může pomoct. No, můžete se divit zcela normálním muslimům, když vidí úpadek a výstřelky naší společnosti, že uvěří, že tato zkažená společnost musí být nahrazena jejich společností řádu, pořádku a dlouhodobé vize? A to nejsou žádní teroristé nebo extrémisté. Normální lidé své víry. Ti agilnější pouze nahrazují ty, kteří ztratili pud sebezáchovy a dají se bez boje. Tak to bylo a bude.

Křesťanství bylo moc měkké, připustilo rozum a ten nabídl ateizmus, technologie a blahobyt. Ale rozbil také řád a tradici. Najednou bylo vše dovoleno. Každý táhl svým směrem a málokdo společným. Evropu zaplavuje živel islámský a Spojené státy hispánský. Mohlo by se to ještě změnit a Evropa uhájit svou pozici? Obávám se, že těžko. Bylo by to jen za cenu silného vůdce. Nestačil by už politik typu Winstona Churchilla, nebo že by Donald Trump? Spíš by to byl nový Hitler, a tedy asi s obdobou holocaustu, tentokrát zaměřenému proti muslimům. Změnilo by se toho tolik, že takovou záchranu bych asi nechtěl. A přece kdysi stačilo tak málo. Důrazně říct, že tady je to naše a dílo našich předků. Toho jsme však už schopni nebyli.

A co to všechno způsobilo? Co nás tak ochromilo? Náš blahobyt a životní úroveň změnila naši vůli na kus hadru a přemýšlivou společnost ve žvanivou. Jako už tolikrát v historii. Vede nejen k ztrátě instinktů, pohodlnosti, ale i k demografické katastrofě. Nízké porodnosti a zestárnutí populace. Hladový člověk se brání a jedná. Blahobytný diskutuje a mluví.

No, korán si kupovat nebudu, ani se nebudu učit čínsky. Já už to dožiju, ale co naše děti, vnuci a jejich potomci? Budou nás jednou nenávidět za naši lehkomyslnost? Ne, řád nové společnosti jim přijde přirozený a v dějepisu se o nás moc učit nebudou.

Stojí za přečtení

Pár odkazů na články, co zaujaly:

Hitlerův rodokmen: https://1url.cz/8JOdy

Rozumná slova: https://1url.cz/wJO4r

Znemožní lidské lety na Mars kosmické záření?: https://1url.cz/nJYo1

Není vesmír nakonec softwarem? https://1url.cz/jJ6d9

Řešení úlohy: 1 láska hory přenáší, 2 sytý hladovému nevěří, 3 lež má krátké nohy, 4 100x nic umořílo vola, 5 mluviti stříbro, mlčeti zlato, 6 po bitvě je každý generál, 7 co oči nevidí srdce nebolí, 8 ranní ptáče dál doskáče, 9 tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne, 10 bez peněz do hospody nelez, 11 jednooký mezi slepými králem, 12 kam čert nemůže nastrčí ženskou, 13 když se dva perou, třetí se směje, 14 ráno moudřejší večera, 15 tichá voda břehy mele, 16 darovanému koni na zuby nekoukej, 17 koho chleba jíš, toho píseň zpívej.

A slovo závěrem

Tak máme novou vládu a moc se toho nemění. A tak to má být. Možná, že díky populizmu ANO se budeme mít o trochu lépe, byť na dluh. Místo pětikoalice jen tříkoalice. Koalice budou vždy zárodkem problémů a skloubit často různorodé názory vyžaduje kompromisy, které zpomalují tah na branku při řešení problémů. Odstranit by to mohl většinový volební systém, ke kterému se u nás politikům, zvláště těch z menších stran nechce. Přitom v řadě západních států se osvědčuje.